

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ieteikumi pašvaldībām ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanā

VARAM

Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta
Reģionālās attīstības plānošanas nodaļa

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Prezentācijas saturs

1. ANO mērķi līdz 2030.gadam un to vieta Latvijas attīstības plānošanas dokumentu sistēmā
2. ANO mērķu aktualitāte Latvijā un tās reģionos
3. ANO mērķu integrēšana pašvaldības attīstības programmā
4. VARAM pārziņā esošie atbalsta instrumenti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. ANO mērķi līdz 2030.gadam un to vieta Latvijas attīstības plānošanas dokumentu hierarhijā

1 NOVĒRSTA
NABADZĪBA

2 NOVĒRSTS BADS
UN ILGTSPĒJĪGA
LAUKSAIMNIECĪBA

3 LABA VESELĪBA
UN LABKLĀJĪBA

4 KVALITATĪVA
IZGLĪTĪBA

5 DZIMUMU
LĪDZTIESĪBA

6 TĪRSŪDENS UN
SANITĀRIJA

7 PIEEJAMA UN
ATJAUNOJAMA
ENERĢIJA

8 CIENĪGS DARBS
UN EKONOMISKĀ
IZAUGSME

9 RAŽOŠANA
INOVĀCIJAS UN
INFRASTRUKTŪRA

10 MAZINĀTA
NEVIENLĪDZĪBA

11 ILGTSPĒJĪGAS
PILSĒTAS UN
KOPIENAS

12 ATBILDĪGS
PATĒRIŅŠ UN
RAŽOŠANA

13 RĪCĪBA KLIMATA
JOMĀ

14 DZĪVĪBA
ŪDENĪ

15 DZĪVĪBA UZ
ZEMES

16 MIERS, TAISNĪGUMS,
LABA PĀRVALDĪBA

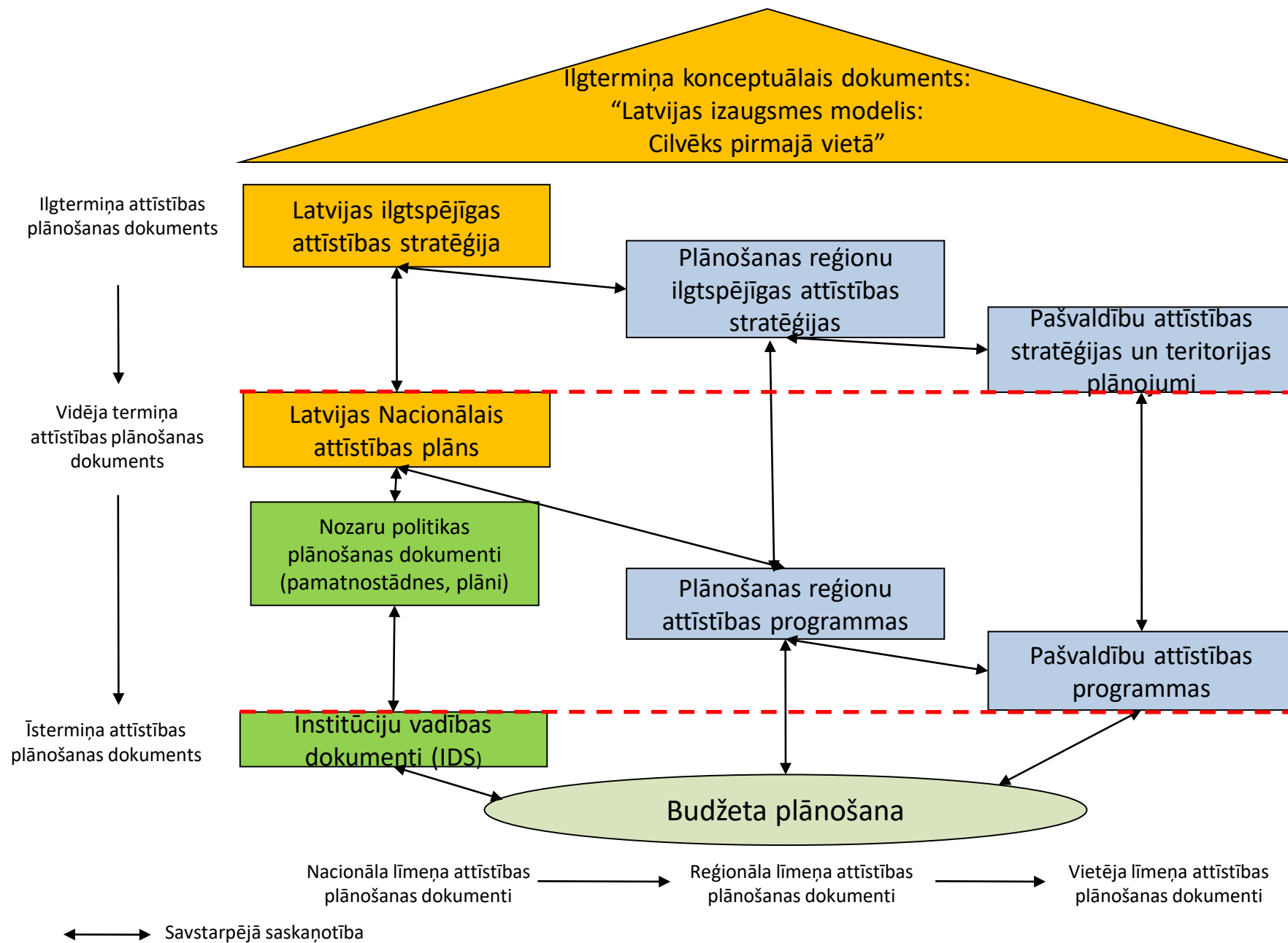

17 SADARBĪBA

GLOBĀLIE MĒRĶI
Ilgtspējīgai attīstībai

1.2. Attīstības plānošanas dokumentu sistēma

NAP2027 IETVARIS

VĪZIJAS DAĻA

OPERACIONĀLĀ DAĻA

VADMOTĪVS

STRATĒGISKIE MĒRĶI

Prioritātes

Rīcības virzieni

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki

- Uz cilvēku centrēta veselības aprūpe
- Psiholoģiskā un emocionālā labklājība
- Stipras ģimenes paaudzēs
- Sociālā iekļaušana

Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei

- Zinātne sabiedrības attīstībai, tautsaimniecības izaugsmei un drošībai
- Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība

- Produktivitāte, inovācija un eksports
- Darbs un ienākumi
- Kapitāls un uzņēmējdarbības vide

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

- Daba un vide – «Zaļais kurss»
- Tehnoloģiskā vide un pakalpojumi
- Līdzsvarota reģionālā attīstība
- Mājokļi

Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei

- Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs
- Kultūras un sporta devums ilgtspējīgai sabiedrībai

Vienota, droša un atvērta sabiedrība

- Saliedētība
- Tiesiskums un pārvaldība
- Drošība

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.4.Nozaru politiku pamatnostādnes 2021.-2027.gadam

1.Nacionālās industriālās politikas (EM/IZM)	12.Saliedētas sabiedrības politikas (KM)
2.Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas (IZM/EM)	13.Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības (LM/VKanc/IeM/IZM/KM/VM/TM)
3.Transporta attīstības (SM)	14.Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas (LM/TM)
4.Meža un saistīto nozaru (ZM)	15.Sabiedrības veselības (VM)
5.Reģionālās politikas (VARAM)	16.Resocializācijas politikas (TM)
6.Digitālās transformācijas (VARAM)	17.Sporta politikas (IZM)
7.Mājokļu pieejamības (EM)	18.Valsts nodokļu politikas (FM)
8.Izglītības un prasmju attīstības (IZM)	19.Valsts pārvaldes attīstības (VK)
9.Vides politikas (VARAM)	20.Azartspēļu un izložu politikas (FM)
10.Valsts valodas politikas (IZM)	21.Attīstības sadarbības politikas (ĀM)
11.Valsts kultūrpolitikas (KM)	

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.5.Valsts kanceleja sagatavotais ANO mērķu "kartējums"

ANO mērķu "kartējums" - ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu un to apakšmērķu sasaiste ar Latvijas plānošanas sistēmu (2022.gads) <https://www.mk.gov.lv/lv/iam-istenosana-latvija>

- ANO mērķis
- ANO apakšmērķis
- Atbildība (līdzatbildība)
- Latvija 2030 rādītāji
- NAP2027
- Nozaru politikas plānošanas dokuments, kurā izvirzīts šis vai līdzīgs mērķis/rādītājs
- Nozaru politikas plānošanas dokumenta galvenie politikas rezultatīvie rādītāji ar bāzes un mērķu vērtībām
- ANO mērķu globālie rādītāji
- Eurostat rādītāju ietvars IAM monitoringam ES līmenī
- Saites uz rādītājiem

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.ANO mērķu aktualitāte Latvijā un tās reģionos

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.1. Pašvaldību loma ANO mērķu ieviešanā

Vadošo ANO mērķu 2030 analītiķu ieskatā, **līdz pat 65% no 169 apakšmērķiem ir saistīti ar pašvaldību kompetenci**, un tieši vietējās pašpārvaldes līmenis būs izšķirošais posms šo mērķu sasniegšanā

Latvijas Republikas Valsts kontroles revidentu vērtējumā, vismaz **53% no Pašvaldību likumā noteiktajām pašvaldību autonomajām funkcijām ir saistītas ar ANO mērķiem**

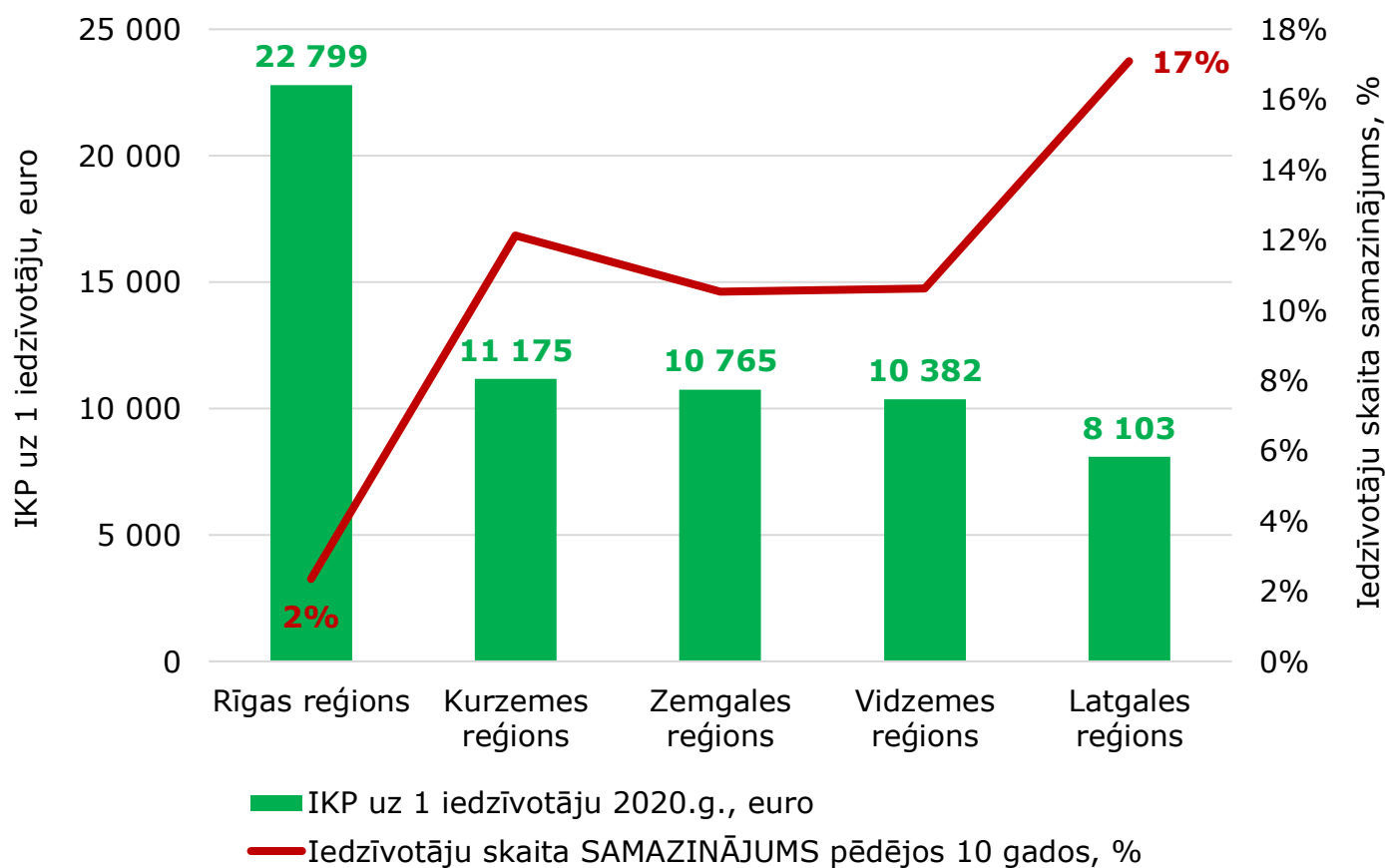
Pašvaldībām drīkst atšķirties ANO mērķi, kas ir integrējami to attīstības plānošanas dokumentos un īstenojami turpmākajā attīstības procesā, ņemot vērā konkrētās pašvaldības aktuālo situāciju, attīstības prioritātes un pieejamo budžetu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.2.Reģionālās attīstības atšķirības

Ekonomika un iedzīvotāji plānošanas reģionos

Atšķirības:

- 2,8 reizes IKP uz vienu iedzīvotāju
- 2,5 reizes komersantu investīcijas (bruto kapitālieguldījumi)
- 1,6 reizes darba samaksa (jeb 10 līdz 5-6 gadu starpība)

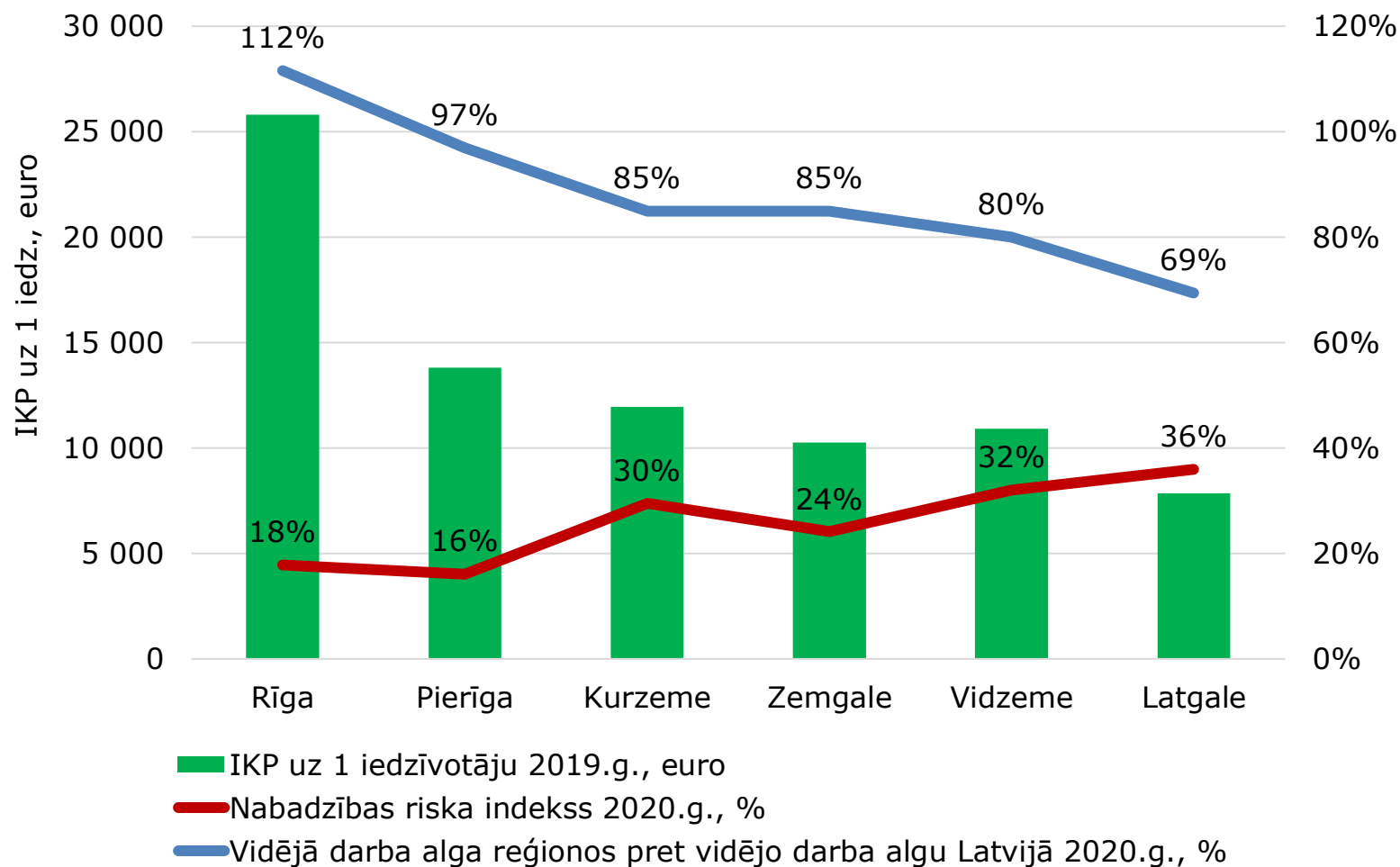
Sekas – negatīva ietekme uz iedzīvotāju skaitu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.3.Reģionālās attīstības atšķirības

IKP, nabadzības riska indekss un darba alga reģionos

**Reģionos ar zemāku
IKP ir augstāks
nabadzības riska
indekss**

Ievērojamas **vidējās
darba algas atšķirības**
(līdz pat 1,5 reizēm starp
reģioniem)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.ANO mērķu integrēšana pašvaldības attīstības programmā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.1.ANO ekspertu ieteikumi ilgtermiņa mērķu integrēšanā

ANO ieteikumi dalībvalstīm, kā integrēt Dienaskārtību 2030 savās plānošanas sistēmās:

1. sabiedrības izpratnes palielināšana
2. daudzu ieinteresēto pušu iesaistīšana
3. plānu pārskatīšana un IAM adaptēšana nacionālajam kontekstam
4. rīcībpolitiku horizontālā saskaņošana
5. uzraudzība, ziņošana un atbildība

Lai veicinātu padziļinātu Dienaskārtības 2030 integrāciju, un sekmētu virzību uz vietējai situācijai pielāgotu ANO mērķu sasniegšanu 2030.gadā, ir ieteicama:

1. rīcībpolitiku vertikālā saskaņošana
2. finansējuma un budžeta plānošana nākotnei
3. riska novērtēšana un pielāgošanās spēju veicināšana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.2. Pašvaldības mērķu salīdzināšana ar ANO mērķiem

Ieteicams izvērtēt pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos definētos mērķus un prioritātes, tās salīdzinot pret ANO mērķiem, vēlams apakšmērķu līmenī

AP2027 PRIORITĀTE	RĪGAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2030	ANO ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI	CITI SAISTOŠIE DOKUMENTI
1. Ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā			▼ Rīgas mobilitātes vīzija 2050. gadam ▼ Rīgas transporta sistēmas ilgtspējīgas mobilitātes rīcības programma ▼ Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam (LR VARAM) ▼ Latvijas Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam (LR EM) ▼ Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (LR SM) ▼ Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns līdz 2030. gadam (REA, izstrādē)
2. Dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide			▼ Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam (LR VARAM)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.3.ANO mērķu sasaiste ar investīciju plānu

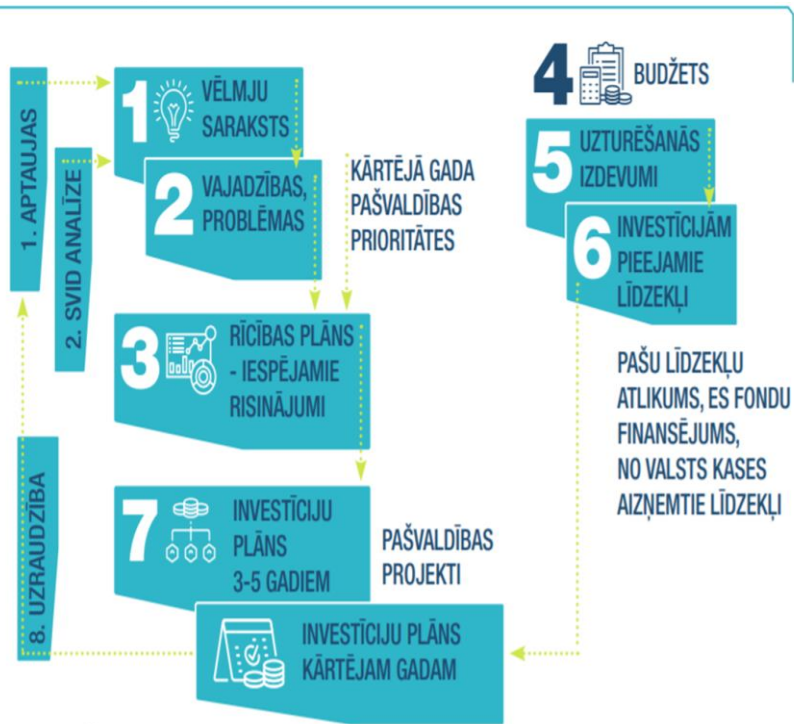
Praktiskākais risinājums, kā nodrošināt ANO mērķu ieviešanu - investīciju plānā iekļautajām projektu idejām norādīt to sasaisti ar ANO mērķiem

Tādējādi būs pieejama precīza informācija par konkrētu ANO mērķu ieviešanu, un uz tā pamata varēs izdarīt secinājumus un pieņemt uz faktiem balstītus lēmumus

Teritoriālā vienība	Nr.p.k.	VP, RV, U	Investīciju projekts	Rezultāti	Saistītie projekti	Atbildīgie	Laiks	Summa KOPĀ indikatīvi, EUR	t.sk. PAŠV., EUR	VALSTS, EUR	CITI, EUR	ES fondi, EUR	Finans. (apz.)	ANO m
Valmieras novads	19	1112	Vides pieejamības uzlabošana Valmieras novada izglītības iestādēs	Pasākumi vides un informācijas pieejamības uzlabošanai cilvēkiem ar speciālajām vajadzībām VNP dibinātajās izglītības iestādēs; Izglītības iestādes ir pieejamas cilvēkiem ar speciālām vajadzībām.		Pašvaldība (IP, NĪAP)	2023-2028	500,000	500,000				Pašvaldība	1., 3., 4., 10.

3.4.Valsts kontroles ieteikumi – kā praktiski sasaistīt pašvaldības plānotos investīciju projektus ar budžeta plānošanu

1. Apzina pašvaldības iedzīvotāju vajadzības
2. Izvērtē savas stiprās un vājās puses, definē aktuālās vajadzības
3. Apzina risinājumu veidus un konkrētus uzdevumus, tos apkopojot Rīcību plānā
4. Vērtē piemērotākās alternatīvas kontekstā ar pieejamajiem līdzekļiem
5. Pārvērtē jau esošās pašvaldības struktūras (tajā skaitā izveidoto infrastruktūras objektu) uzturēšanai nepieciešamo finanšu daļu
6. Aprēķina investīcijām nepieciešamos finanšu līdzekļus, ņemot vērā esošās un plānotās uzturēšanas izmaksas jaunajiem infrastruktūras objektiem
7. Plāno konkrētu projektu īstenošanu – finanšu apjomu, finansēšanas avotus, īstenošanas laika grafiku investīciju plānā un kārtējā gada iepirkumu plānā
8. Īsteno ikgadējo pašvaldības darbības uzraudzību, kā arī attīstības plānošanas dokumentos minēto uzdevumu izpildes novērtējumu, nodrošinot darbību cikliskumu un nepārtrauktību

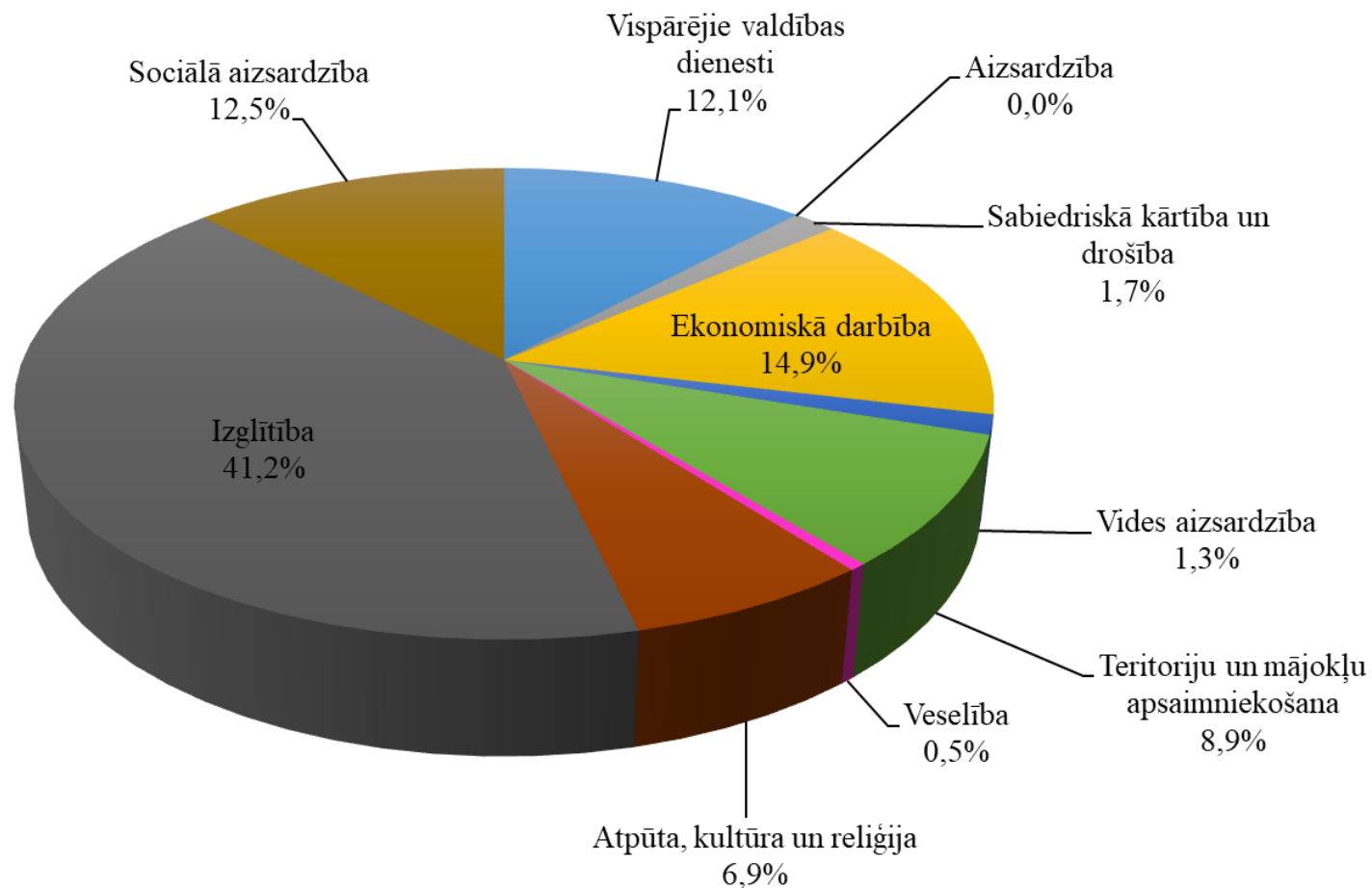
2021.gadā izstrādātajā materiālā «Pašvaldību rokasgrāmata».

https://lrvk.gov.lv/uploads/files/Dokumenti/Pasvaldibas/Pasvaldibu_rokasgramata_.pdf

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.5.Pašvaldību kopbudžetu sadalījums pa funkcijām

Ieņēmumu plāns
3,42 miljardi

Izdevumu plāns
4,14 miljardi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.6. Ieviešanas uzraudzība

Uzraudzības pārskats par pašvaldības attīstības programmas īstenošanas rezultātiem ir jāizstrādā **ne retāk kā reizi trijos gados**

Pašvaldībai ANO mērķu atbilstošāko rezultatīvo rādītāju noteikšanai ir ieteicams pievērst uzmanību **Latvijas Nacionālo IAM rezultatīvo rādītāju (indikatoru) sarakstam**, ko izstrādājusi Valsts kanceleja ar CSP atbalstu, vienkopus apkopojot Latvija 2030, NAP2020, NAP2027 un nozaru politikas plānošanas dokumentu, kā arī citās publiskajās datubāzēs pieejamos rezultatīvos rādītājus (indikatorus)

Tie ir iekļauti materiāla “Latvijas Ziņojums Apvienoto Nāciju Organizācijai par ilgtspējīgas attīstības mērķu ieviešanu” 2.pielikumā. (<https://pkc.gov.lv/lv/LV-zinojums-ANO>)

Ziņojumā katram no ANO 17 mērķiem ir izveidota atsevišķa indikatoru tabula

Latvija

Ziņojums
Apvienoto Nāciju
Organizācijai
par ilgtspējīgas
attīstības mērķu
ieviešanu – 2022.
gads

ANO August 10th Policy
Forum for Sustainable
Development
2022

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.7.Valsts kancelejas sagatavotajā Latvijas ziņojumā izmantotie rezultatīvie rādītāji (indikatori)

Mērķis Nr. 11. Ilgtspējīgas pilsētas un apdzīvotās vietas

No.	Indikators (datu avots)	Bāzes vērtības gads/ aktuālās vērtības gads	Mērvienība	Bāzes vērtība	Aktuālā vērtība	Ten- dences novērtē- jums
1	Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju īpatsvars (% no valsts iedzīvotājiem) (CSP)	2010/2021	%	49,7	53	-1
2	Kultūras pasākumu apmeklējumu skaits gadā (uz 100 iedzīvotājiem) (KM)	2010/2019		197,5	325	1
3	Amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits uz 100 iedzīvotājiem (KM)	2010/2019		3,2	3,3	1
4	Iedzīvotāju mājāsaimniecībās, kuras cieš no trokšņa piesārņojuma, īpatsvars no visiem iedzīvotājiem (Eurostat)	2010/2020	%	17,5	12,5	1
5	Iedzīvotāju īpatsvars, kuri norādīja uz noziedzību, vardarbību un vandālismu savas dzīvesvietas apkārtnē (Eurostat)	2010/2020	%	23,8	5,3	1
6	Ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo skaits uz 100 000 iedzīvotāju (Eurostat)	2010/2019	skaits	10,4	6,9	1

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.8. Rīgas valstspilsētas pieredze rezultatīvo rādītāju noteikšanā

Rīgas valstspilsētas attīstības programmas izstrādes procesā pašvaldība veica padziļinātu izvērtējumu par tās prioritāšu atbilstību IAM, izvērtējot katra ANO apakšmērķa aktualitāti pašvaldībai, atbilstošos ANO un Latvijas rezultatīvos rādītājus, kā arī rādītājus, kam dati ir pieejami par Rīgas valstspilsētas pašvaldību

Rīgas Attīstības programmas 2021.-2027.gadam prioritātes atbilstība ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem (SDGs) ¹				
Ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā				
IAM	Apakšmērķi	Indikatori ²	Indikatori ietverti Latvijas ziņojumā ANO, 2018 ³	Pieejamā statistika
 9.mērķis Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas	9.1. Attīstīt kvalitatīvu, uzticamu, ilgtspējīgu un noturīgu infrastruktūru, tostarp reģionālo un pārrobežu infrastruktūru, lai atbalstītu ekonomikas attīstību un iedzīvotāju labklājību, īpaši pievēršoties pieejamas un taisnīgas piekļuves nodrošināšanai visiem 9.2. Veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un līdz 2030. gadam ievērojami palielināt nodarbināto iedzīvotāju īpatsvaru un iekšzemes kopproduktu rūpniecības nozarē atbilstoši vietējiem apstākļiem valstīs un divkāršot minēto īpatsvaru vismazāk attīstītajās valstīs	9.1.1 Proportion of the rural population who live within 2 km of an all-season road 9.1.2 Passenger and freight volumes, by mode of transport 9.2.1 Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita 9.2.2 Manufacturing employment as a proportion of total employment 9.3.1 Proportion of small-scale industries in total industry value added 9.3.2 Proportion of small-scale industries with a loan or line of credit 9.4.1 CO2 emission per unit of value added	1. Latvijas vieta "Doing Business" indeksā 2. Latvijas vieta Globālās konkurētspējas indeksā 3. Autoceļi ar melno segumu no reģionālajiem valsts autoceļiem (%) 4. Autoceļi ar melno segumu no vietējiem valsts autoceļiem (%) 5. Kravu apgrozījums Latvijas ostās gadā 6. Pasažieru apgrozība sabiedriskajā autotransportā (regulārās satiksmes autobusu pasažierkilometri gadā)	PR1_5 Satiksmes veidu sadalījums (modalitāte) pilsētā (lietotāji, %) U1_1_1 Kopējais pilsētas sabiedriskā transporta pasažieru skaits, pasažieri (milj.)/gadā U1_1_2 Pasažieru vilciena pasažieru skaits A zonas maršrutos, pasažieri (milj.)/gadā U1_1_4 Iedzīvotāju apmierinātība (pozitīva vērtējuma īpatsvars): Sabiedriskā transporta pieejamība, %

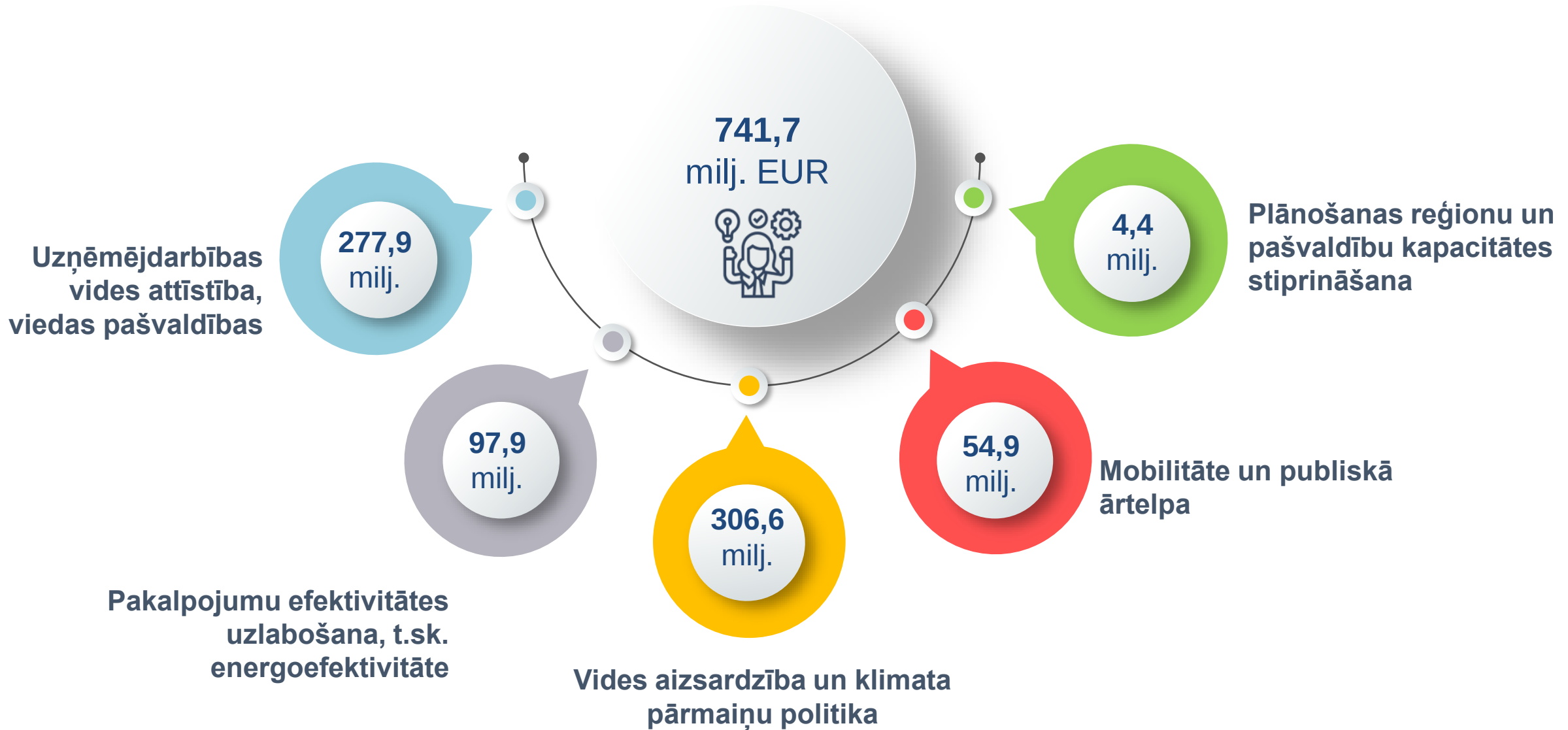

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4. VARAM pārziņā esošie atbalsta instrumenti

4.1.VARAM atbildības jomu investīciju finansējums pašvaldībām (2021-2027)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!

